

برگه سوال	تاریخ : ۱۴۰۵/۰۳/۱۱	استاد شعبان پور	نام دبیر :	ادبیات فارسی ۱	آزمون درس :
	زمان : ۶۰ دقیقه		کلاس :	دهم ریاضی و تجربی	پایه تحصیلی :

« آبی که برآسود زمینش بخورد زود دریا شود آن رود که پیوسته روان است » (سایه)

بارم	قلمرو زبانی (۷ نمره)
۰/۲۵ ۰/۲۵	۱ معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) در مقابله زشتی، آشتی کرد و در مقابله لثیمی، کریمی کرد. (.....) ب) الهی، عاجز و سرگردان؛ نه آنچه دارم، دانم و نه آنچه دانم، دارم. (.....)
۰/۲۵	۲ در کدام گزینه هر سه کلمه رابطه ترادف ندارند؟ الف) کُمت، باره، سمند ب) گبر، ترگ، خود ج) حصار، باره، دژ
۰/۲۵	۳ کدام واژه‌ها در دو متن زیر، معنای مشترکی را به ذهن می‌رسانند؟ الف) هرچند تدبیر در هنگام بلا فایده بیشتر ندهد، با این همه عاقل از منافع دانش هرگز نومید نگردد. ب) بدانست کاویخت گردآفرید / مر آن را جز از چاره درمان ندید
۰/۲۵	۴ کدام یک از واژگان زیر، اهمیت املایی کمتری دارد؟ الف) رحمت ب) آیت ج) ذین د) سودا
۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵	۵ املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) آنها با اشتیاق از بین گل و لایی که حاصل (جزر - جذر) و مدّ آب «خور» است، خود را به قایق‌ها می‌رسانند. ب) نمایش نیم‌رخ زندگان (راضی - رازی) در بر داشت و از سر نیازی بود. ج) صد هزاران این چنین (آشیاب - آشیاه) بین / فرقاش هفتاد ساله راه بین د) تمام توش و توان ما در دوران اسارت، به خطوط و (سطور - ستور) این کاغذها و کلمات و نوشته‌ها بسته بود.
۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵	۶ در هر یک از موارد زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. الف) دلش از غم و درمانده‌گی فشرده شد. هیچ‌کس نبود به کمکش بیاید. (.....) ب) از سوی خانه بیامد خواجه‌اش / بر دکان بنشست فاروق، خواجه‌وش (.....) ج) لیکن خروس غالب، حرکتی کرد نه مناسب حال درویشان. بر حریفِ مقلوب، رحم نیاورد. (.....)
۰/۲۵	۷ در کدام یک از جمله‌های زیر حذف به قرینه لفظی وجود دارد؟ الف) گفتم خسرو، آوازی بسیار خوش داشت و استعدادی فیاض در فراگرفتن موسیقی. ب) آرزو گفت: «از نمایشگاه کتاب چه خبر؟»
۰/۲۵ ۰/۲۵	۸ تفاوت معنایی فعل «شد» را در گزینه‌های زیر بررسی کنید. الف) روزی به در آن گرمابه شدیم که ما را در آنجا نگذاشتند. (.....) ب) از فضل و رحمت کردگار نا امید نباید شد. (.....)
۰/۲۵	۹ ضمیر پیوسته (متصل) در عبارت زیر کدام یک از نقش‌های «مفعول یا متمم یا مضاف‌الیه» است؟ «گفتمت چون دُر حدیثی، گر توانی داشت هوش»
۰/۲۵ ۰/۲۵	۱۰ با توجه به متن زیر، درستی یا نادرستی عبارت‌ها را مشخص کنید. «سرورم! در زمانه سقوط و ویرانی / جز تو، کسی نمانده است / که در زندگی ما نخل و عنب و تاکستان بکارد.» الف) نوع «و» مشخص شده، «واو میان‌وند» است. درست نادرست ب) «نخل و عنب» با هم تناسب دارند. درست نادرست
۰/۷۵	۱۱ با توجه به بیت «زین کاروانسرای، بسی کاروان گذشت / ناچار، کاروان شما نیز بگذرد» کدام گروه اسمی مشخص شده، ترکیب وصفی است هسته و وابسته را در آن مشخص کنید.

۱۲	پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.	۰/۲۵												
۰/۲۵	الف) در بیت «تنم گر بسوزی، به تیرم بدوزی / جدا سازی ای خصم، سر از تن من» کلمه (خصم - تنم) نقش منادا دارد. ب) در عبارت «پیران قبیله خویش را حرمت دار.» نوع «را» (نشانه مفعول - فک اضافه) است.	۰/۲۵												
۱۳	در جمله «آسمان را دیده‌ام که در انتظار سپیده‌دم می‌لرزید.» جمله پیرو (جمله وابسته) را مشخص کنید.	۰/۲۵												
۱۴	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «چو آگاه شد دختر گزدهم که سالار آن انجمن، گشت کم» «کجا نام او بود «گردآفرید» زمانه ز مادر چنین ناآورد» الف) در مصراع اول بیت اول، نقش کدام کلمه با واژه «کم» یکسان است؟ ب) در بیت دوم کلمه حرف پیوند وابسته‌ساز است.	۰/۲۵ ۰/۲۵												
۱۵	با توجه به متن‌های داده شده به سوالات پاسخ دهید. «گفته‌اند که یوسف صدیق، وفادار بود و یعقوب خود او را به صبر آموزگار بود، و زلیخا در عشق و درد او بی‌قرار بود.» «کیوتری که دگر آشیان نخواهد دید قضا همی‌بردش تا به سوی دانه و دام» الف) یک کلمه دو تلفظی بیابید و بنویسید. ب) کدام کلمه هم‌آوا دارد؟	۰/۲۵ ۰/۲۵												
قلمرو ادبی (۵ نمره)														
۱۶	در جمله‌های «زمین را از آسمان نثار است و آسمان را از زمین غبار.» کدام کلمات آرایه سجع را به وجود آورده‌اند؟	۰/۲۵												
۱۷	در بیت «درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند» کدام دلیل شاعرانه باعث «حسن تعلیل» شده است؟	۰/۵												
۱۸	آرایه مناسب قسمت‌های مشخص شده در ستون «الف» را از ستون «ب» انتخاب کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافی است).	۱												
<table><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr><tr><td>الف) دریا متنی نیلگون است / که علی آن را می‌نویسد ()</td><td>۱. استعاره</td></tr><tr><td>ب) در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت این عوِ سگان شما نیز بگذرد ()</td><td>۲. حس آمیزی</td></tr><tr><td>ج) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید ()</td><td>۳. تشبیه</td></tr><tr><td>د) لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی، گوش ماند ()</td><td>۴. جناس</td></tr><tr><td></td><td>۵. ایهام</td></tr></table>		الف	ب	الف) دریا متنی نیلگون است / که علی آن را می‌نویسد ()	۱. استعاره	ب) در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت این عوِ سگان شما نیز بگذرد ()	۲. حس آمیزی	ج) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید ()	۳. تشبیه	د) لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی، گوش ماند ()	۴. جناس		۵. ایهام	
الف	ب													
الف) دریا متنی نیلگون است / که علی آن را می‌نویسد ()	۱. استعاره													
ب) در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت این عوِ سگان شما نیز بگذرد ()	۲. حس آمیزی													
ج) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید ()	۳. تشبیه													
د) لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی، گوش ماند ()	۴. جناس													
	۵. ایهام													
۱۹	مفهوم هر یک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) برو به آنها سلام کن؛ دستشان را بفشار و بر شانه پهنشان بوسه بزن. (.....) ب) به زبان، دیگر مگو و به دل، دیگر مدار، تا گندمنمای جو فروش نباشی. (.....)	۰/۲۵ ۰/۲۵												
۲۰	آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) دید پُر روغن دکان و جامه چرب بر سرش زد، گشت طوطی کل ز ضرب (جناس / نماد) ب) ای فرزند، حالات نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی که «همه قبیله من عالمان دین بودند». (تلمیح / تضمین) ج) قطره باران که درافتد به خاک زو بدمد بس گهر تابناک (تشبیه / مجاز)	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵												
۲۱	در بیت «یکی تیر زد بر بر اسپ اوی / که اسپ اندر آمد ز بالا به روی» بیانگر کدام ویژگی حماسه است «قهرمانی» یا «قومی و ملی»؟	۰/۲۵												
۲۲	نویسنده هر کتاب را مشخص کنید. الف) اتاق آبی ب) سیاست‌نامه ج) مائده‌های زمینی و مائده‌های تازه ۱. خواجه نظام الملک توسی ۲. آندره ژید ۳. سهراب سپهری	۰/۷۵												

۲۳	مصراع دیگر هریک از بیت‌های داده شده را انتخاب کنید.	
۰/۲۵	الف) و زین خاکِ جان‌پرور تابناک	
۰/۲۵	(۱) جهان شد از ایشان پُر از گفت‌وگوی (۲) از این خطّه نغز پدram پاک	
	ب) از این مرز فرخنده مردخیز (۱) کنام پلنگان دشمن‌ستیز	
	(۲) کز آن خیره شد دیده روزگار	
۲۴	مصراع دوم بیت زیر را کامل کنید.	
۰/۵	ز کس جز خداوندشان بیم نیست	
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۲۵	با توجه به بیت «گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد»، حافظ، شرط وفاداری معشوق را در چه می‌داند؟	
۰/۵		
۲۶	نویسنده در عبارت زیر چه چیزی را لازمه امنیت پایدار در مملکت دانسته است؟	
۰/۵	«شهر را از عدل، دیوار کن و راه‌ها از ظلم و خوف پاک کن، که حاجت نیست به گل و خشت و سنگ و گچ.»	
۲۷	متن‌ها را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.	
۰/۲۵	الف) در متن زیر، نویسنده بر کدام ویژگی اخلاقی تأکید دارد؟ «اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن.»	
۰/۲۵	ب) مصراع مشخص‌شده بر چه چیزی تأکید دارد؟ «تویی رزاق هر پیدا و پنهان تویی خلاق هر دانا و نادان»	
۲۸	در بیت «که هم رزم جُستی هم افسون و رنگ نیامد ز کار تو بر دوده ننگ»	
۰/۲۵	الف) منظور از «رنگ» در مصراع اول چیست؟	
۰/۲۵	ب) مفهوم مصراع دوم را بنویسید.	
۲۹	مفهوم مناسب هر گزینه ستون «الف» را از ستون «ب» انتخاب کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافه است)	
	الف	ب
۰/۲۵	الف) هر آن که گردش گیتی به کین او برخاست	۱. متغیر بودن ایام
۰/۲۵	ب) سر گرگ باید هم اول برید	۲. شومی سرنوشت
۰/۲۵	ج) دوران روزگار به ما بگذرد بسی	۳. مجال ندادن به ظالم
۰/۲۵	د) اگر غم و شادیت بُود، به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد.	۴. ظلم‌پذیری
		۵. هم‌نشین مهربان و دلسوز
۳۰	با توجه به متن به پرسش‌ها پاسخ دهید.	
	«دشمن در برابر ایمان جنود خدا، متکی به ماشین پیچیده جنگ است. از همان نخستین ساعات فتح، هواپیماهای دشمن در پی تلافی شکست بر می‌آیند؛ حال آنکه در معرکه قلوب مجاهدان خدا، آرامشی که حاصل ایمان است، حکومت دارد.»	
۰/۲۵	الف) در این متن نویسنده از تقابل کدام نیروها در برابر هم سخن گفته است؟	
۰/۲۵	ب) مفهوم آیه «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ»: (آگاه باش که با یاد خدا دل‌ها آرامش می‌یابد.) از کدام بخش متن قابل فهم است؟	

۰/۵	نویسنده در عبارت «برای من خواندن اینکه شن ساحل‌ها نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم پاهای برهنه‌ام این نرمی را حس کنند؛ به چشم من، هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد، بیهوده است.» بر چه چیزی تأکید دارد؟	۳۱
۰/۵	معنی و مفهوم اشعار و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) دیده سیه کرده، شده زهره در	۳۲
۰/۵	ب) حدیث دوست نگوییم مگر به حضرت دوست	
۰/۵	پ) مپندار این شعله، افسرده گردد که بعد از من افروزد از مدفن من	
۰/۵	ت) نکته گفتی با همه سوداگران	
۰/۵	ث) دست تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.	
۰/۵	ج) خلف صدق نیاکان هنرور خود بود.	
۰/۵	چ) تاریخ، مَشیت باری تعالی است.	
۰/۵	ح) نیکوترین اندرز من، این است: «تا آنجا که ممکن است بار بشر را به دوش گرفتن».	

موفق باشید / جمع نمره ۲۰